

SOVITUS

Hall Caine

SAGA
EGMONT

SOVITUS

Hall Caine

Hall Caine

Sovitus

Suomentanut
I. K. Inha

SAGA Egmont

Sovitus

Original title

The Deemster

Cover image: Shutterstock

Teos on julkaistu historiallisena dokumenttina, jonka kieli kuvastaa julkaisuaikansa näkemyksiä.

Copyright © 2020 Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726311907

1. e-book edition, 2020

Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com – a part of Egmont,
www.egmont.com

I Luku

Vanhan ewanin kuolema

Thorkell Mylrea oli kauan odottanut, milloin hän pääsisi vainajan tilalle, ja vihdoin se oli tapahtunut. Hän oli neljäkymmenen ikäinen; hänen mustat hiuksensa olivat pääläeltä ohenneet ja ohimoilta harmaan rikkomat. Hänen pienien silmiensä alle oli ikä jo ryppynsä painanut, ja laihain käsien selässä kasvoi punertavaa villakarvaa. Mutta elämä hänessä sykki joka suonessa ja uupumaton tarmo joka jäsenessä.

Hänen isänsä, Ewan Mylrea, oli elänyt kauan ja surrut paljon ja murheeseen kuollut. Se kunnan mies oli kansansa kesken ollut patriarkka, eikä koskaan ollut rauhallisempi pyhimys vaeltanut ihmisten teitä. Hän oli jo vaimonsa kuollessa ollut vanha mies. Hän oli hänen avoimen hautansa ääressä koettanut sanoa: »Herra antoi ja Herra on ottanut; kiitetty —». Mutta hänen äänensä petti ja sortui. Vaikka hän eli vielä kymmenen vuotta senjälkeen, ei hän enää käynyt pystyssä päin. Vihdoin hän ei enää tuntenut mitään harrastusta aineellisiin asioihin. Maailma oli hänen silmissään sammunut ja hämärässä kävi hänen vaelluksensa.

Hänen maatilansa jäi molempain poikain hoitoon, vanhemman, Thorkellin, ja nuoremman, Gilcristin, joiden ikäero oli lähes viisi vuotta. Ei kahta erilaisempaa veljeä. Gilcrist oli isänsä kaltainen yksinkertainen ja rauhallinen sielu; Thorkell oli luonteeltaan tulinen, raju ja viekas. Pakosta kävikin niinkuin kävi. Aivan pian oli Gilcristin niska Thorkellin kantapään alla. Gilcristin tynni mieli tointui

ensimmäisestä hätäntymyksestään, ja hän näytti tyytyvän siihen, että hänen etunsa luiskahtivat hänen käsistään. Ennen vuoden kuluttua Thorkell Mylrea oli Ballamonan todellinen isäntä. Nuorempi veli istui yöt syventyneenä tähtitieteeseen ja kirkko-isiin, ja vanhus istui tohvelit jalassa korkeaselkäisessä nojatuolissa lähellä liettä, jonka päälle oli mustaan tammeen leikattu: »Jumalan Kaitseminen on minun perintöosani.»

Omituisia seurauksia tästä johtui. Ihmiset sanoivat, että heidän oli mahdoton mitenkään ymmärtää Ballamonan asioita, niin ihmeelliselle kannalle ne olivat joutuneet. Vuokria koroitettiin kerran toisensa jälkeen koko maatilalla, kunnes maanvuokraajat köyhyden kynsissä huusivat, etteivät he aikoneet maksaa niitä ja kuolla nälkään. Mutta silloin Thorkell Mylrean vankkurit, kintereillään papiston kuormarattaat, ajoivat vehnävainiolle vehnän leikkuaikana ja kuhilaat kuormattiin ajoneuvoille ja ajettiin pois, leikkuuväen katsellessa ja voimattoman kiukun vallassa hartaasti kiroillessa.

Siitä huolimatta Thorkell Mylrea kaikkialla vähääkään peittelemättä julisti, ja julisti mitä vilpittömimmin elein, etteivät hänen isänsä asiat olleet milloinkaan näyttäneet niin arveluttavilta. Kerran toisensa jälkeen hän sanoi sen Ewanillekin ja vanhus kohotti häneen silloin ymmällään huolestuneet kasvonsa. Monta vakavaa neuvottelua oli isän ja pojan välillä, toisen istuessa avoimen lieden ääressä, toisen nojautuessa sen kirjailtuun kehään, ja neuvottelujen lopuksi tuli nopea turvautuminen rahoihin, joita oli eräässä englantilaisessa pankissa, ja että vanhus kirjoitti nimensä sangen tärkeihin asiakirjoihin.

Vanhan Ewanin mieli kävi yhä raukeammaksi vuosi vuodelta, mutta rauhallisesti hän kuitenkin eli edelleen. Ajan kuluessa hän kävi yhä harvapuheisemmaksi ja hänen kosteat silmänsä näyttivät kääntävän katseensa yhä

enemmän sisään päin sitä myöten kuin ulkopuoliset esineet hämärtyivät. Mutta lopulta tuli se päivä, jona vanhus kuoli nojatuoliinsa, lieden uneliaan turvetulen ääreen, kuoli rauhallisesti, ääneti, ilman liikaHDustakaan, heikoilla sormillaan hapuillen madonsyömää tiimalasia, pitkät hopeanvalkoiset hiukset riippuen ohuina suortuvina kumarille harteille ja ylöspäin käännetty katse kivettyneenä lieden päälle tammeen leikattuun kirjoitukseen »Jumalan Kaitseminen on minun perintöosani.»

Sinä iltana Thorkell istui yksinään lieden ääressä, samassa nojatuolissa, tutkien vanhoja asiakirjoja ja pudottaen ne toinen toisensa jälkeen tuleen. Kauan sen jälkeen, kun joutilaat kielet alkoivat käydä, sanottiin Ewan Mylrean vanhemman pojan keksineen keinoja, miten saattaa isän irtaimen varallisuuden katoamaan. Ja silloin muistettiin, että Thorkell oli tynnosti kestänyt kaikki omituiset vastoinkäymisensä.

Vanhus haudattiin seljapuun alle kirkkomaan meren puoleisen muurin luo. Näytti siltä kuin olisi puolet saaren asukkaista tullut hänen hautajaisiinsa, ja kuudet kantajakerrat tahtoivat vuoronsa mukaan kantaa häntä hautaan. Päivä oli synkkä talvipäivä. Ei ainoatakaan lintua, ei tuulen henkeä ollut raskaassa ilmassa. Taivas oli matala ja tyhjä; pitkä, kuollut meri oli ylen harmaa ja kylmä ja kyntämättömällä vainiolla makasi korjatun sadon sänki vettyneenä mullassa. Kun seura palasi Ballamonaan, se istahti syömään ja juomaan ja iloa pitämään, sillä »ylenmääräinen suru on ylen kuiva». Ei kukaan kysynyt testamenttia; testamenttia ei ollut, koska ei ollut mitään irtainta omaisuutta, ja maat lain mukaan peri vanhin poika. Thorkell istui pöytänsä ääressä ja hieman hymyili ja toisinaan kurotti lasinsa pöydän poikki kilistääksensä jonkun toisen kanssa, joka ojensi lasiaan häntä kohti. Gilcrist oli seisonut näiden surevien kanssa ulkona tyhjän

taivaan alla, ja yhtä tyhjä ja toivoton oli hänen sydämensä, mutta nyt hän ei voinut kauempaa sietää heidän seuraansa. Surun ja omantunnon soimausten ja samalla vihankin tuskissa hän nousi aterian äärestä siihen koskemattakaan ja lähti omaan huoneeseensa. Se oli pieni, hiljainen pesä huoneeksi. Pienestä ikkunasta oli näköala soisten Curraghien poikki merelle. Gilcrisp istui siellä sen päivän yksinään jonkinlaisessa tylsässä horrostilassa.

Päivän valo oli hälvennyt ja Ayren niemeltä vilkuttivat lamput tyynen veden poikki, kun ovi aukeni ja Thorkell astui sisään. Gilcrisp kouhi valkeata, niin että se leimahti kirkkaasti palamaan. Thorkellin kasvoilla oli omituinen ilme.

»Minä olen ajatellut sinua koko joukon, Gilcrisp; etenkin aivan näinä viime päivinä. Totta pulmakseni olen ollut kerrassaan huolissani sinun tähtesi», sanoi Thorkell ja vaiken. »Ballamonan asiat ovat huonolla kannalla — hyvin huonolla.»

Gilcrisp ei vastannut mitään, pani vain kätensä polvien yli ristiin ja katseli vakaasti tuleen.

»Emme kumpikaan enää ole nuoria — mutta jos — jos — sinun mieleesi olisi jotakin juolahtanut, niin pitäisin vääränä seisoa — asettua tiellesi — pitää sinua täällä, täällä — omaksi vahingoksesi, ymmärräthän.»

Thorkell seiso selkä tulta kohti, kädet ristissä selän takana.

Gilcrisp nousi. »Hyvä, hyvä», hän sanoi pidätetyn tyynesti ja kääntyi sitten ikkunaa kohti ja katseli ulos pimeälle merelle. Vain rannikon aaltojen pauhu kirkkomaan takana rikkoi pienessä huoneessa vallitsevan hiljaisuuden.

Thorkell seisoi hetkisen uuninkorvaan nojaten, ja tulen lehahtelevat valot loivat synkän hymyn varjoja hänen kasvoilleen. Sitten hän lähti ulos sanaakaan sanomatta.

Seuraavana päivänä päivän koitossa Gilcrist Mylrea ratsasti Derby Havenia kohti, satulankaarella vihreään vaatteeseen käärittynyt. Hän nousi »King Orry»-nimiseen vanhaan höyryyn, joka kerran viikossa kävi Liverpoolissa. Liverpoolista hän matkusti Cambridgeen pyrkiäkseen yliopistoon vapaaoppilaaksi.

Ei kenenkään mieleen ollut juolahtanut, että Thorkell Mylrea meni naimisiin. Mutta tuskin oli hänen isänsä haudassaan kylmennyt, tuskin oli se vanha keho höyryvene, jossa hänen veljensä kulki kanavan poikki, päässyt Liverpoolin satamaan, ennenkuin Thorkell Mylrea tarjosi sydämensä ja kurttuisten kätensä ja Ballamonan viidensadan eekerin maat kahdenkymmenen vuoden ikäiselle immelle, joka oli kuuden mailin päässä hänen kartanostaan. Tarkemmin sanoen esitti hän tämän auliin tarjouksensa immen isälle, sillä immen oma tahto ei kaupassa merkinnyt juuri nollaa enempää. Hän oli lempeä nuori tyttö, sangen hellä ja alistuva ja uskonnollisen tunteen vallitsema. Äiti oli kuollut hänen pienenä ollessaan ja hän oli kasvanut kodissa, jossa ei ollut toisia lapsia, kolkossa pappilassa, jossa ei milloinkaan kuulunut lasten ääniä. Tytön isä oli saaren arkkidiakoni Fare; tytön oma nimi oli Joance.

Jos puolet saaren asukkaista oli liikkeellä, kun vanha Ewan haudattiin, vietti sitävastoin neljän seurakunnan koko väestö juhlaa, kun hänen poikansa meni naimisiin. Nämä juhlatilaisuudet seurasivat aivan toistensa kintereillä, eikä kummassakaan tilaisuudessa liikoja tuhlatu. Thorkell vihittiin varhain keväällä Andreaksessa, arkkidiakonin kirkossa.

Olisi varomatonta sanoa, että niin suuren väkijoukon kokoontuminen vihkimätilaisuuteen tarkoitti Thorkell Mylrean monien avujen kunnioittamista. Saattoi päinvastoin olla hyväkin, ettei vanhanpuoleinen sulhanen

sattunut kuulemaan niitä puheita, joilla useat hääjuhlasta palaavat lyhentelivät kotimatkaansa.

»No se on aivan kirottua», sanoi muuan jykevä manksmanni, »kohta viidenviidettä ja semmoinen kuivunut kanahaukka lisäksi.»

»Melkein luulisi, ettei sillä tytöllä ole tuntoa minkäänlaista. Se on kamalaa, hävytöntä kerrassaan!»

»Ja niin oikea ja hyvä tyttö, sanotaan. Ihme ja kumma! Ihme ja kumma!»

Thorkellin vihkiminen oli omituinen meno. Ensin kulkivat rinnan viulunsoittaja ja säkkipillin puhaltaja soittaen voimallisesti »Mustaa ja harmaata»; sitten tulivat sulhaspojat kantaen pajuja vertauskuvina siitä, että he olivat etevämmät morsiuustyttöjä, jotka tulivat heidän perässään. Kolme kertaa seurue kulki kirkon ympäri, ennenkuin astui sisään, ja kirkossa kaikki kokoontuivat alttarikaiteitten eteen.

Thorkellin muoto oli häämienojen aikana kuin piiskatun terrierin. Hän oli laitellut itsensä muhkeaksi röyhelöin ja kalvosimin ja ohuen tukkansa hän oli harjannut poikittain peittämään kaljua päälakea. Jalassa hänellä oli solkikengät, ja polvihousut oli sinisillä pauloilla sidottu. Mutta vähän häntä tuki muhkea ulkomuoto, kun hän tarttui tyttömäisen morsiamensa hansikattomaan käteen. Vastauksensa hän lausui äänellä, joka alussa vapisi ja sitten piukahti lyhyeksi, käheäksi, äänekkääksi kimitykseksi. Lieneekö milloinkaan nähty sellaista näivettyntä iloisen sulhasen irvikuvaa polvillaan kauniin morsiamen vieressä, ja arkkidiakonin vihkiessä tämän irvikuvan oman alistuvan tyttärensä kanssa kuiskailtiin yleisön kesken, joka täytti keskilaivan, sivulaivat ja lehterin, niin kuuluvasti, että sanat toisinaan kantautuivat arkkidiakoninkin korviin.

»Ei uskoisi, että se kuvatus on myynyt oman tyttärensä ja nyt niin kauniisti saarnaa avioliiton pyhyydestä ja

Iisakista ja Rebekasta ja mistä kaikesta!»

»Oletkos hiljemmällä mies, Labania ja Jaakoppia hän tarkoittaa.»

Kun meno oli päättynyt, eivätkä sulhasen silmät enää kivettyneesi tuijotelleet kymmeneen käskyihin, jotka oli mustalla ja valkoisella tekstattu saarnatuolin viereisen ikkunan alle, muutti kohta nopeasti luonnettaan. Thorkell oli minuutin kuluttua kuin toinen mies. Käytöksen surkeus katosi yhdellä iskulla. Kun naimakansa oli päässyt kirkkomaalta ulos, oikaisi neljä sulhasen miestä pappilaan minkä koivista lähti, ja ensimmäinen, joka perille pääsi, sai pullon viinaa, jonka hän niin sukkelaan kuin suinkin toi hääjoukolle. Thorkell sitten, tapaa noudattaen, pyysi ystäviään muodostamaan piirin tielle, missä he seisoivat, ja ryyppäsi pullosta ja ojensi sen sitten vaimolleen.

»Tapaa on tavalla palveltava», hän sanoi, »taikka tapa itkee.»

Joukko jatkoi sitten matkaa, kunnes saapui arkkidiakonin talon ovelle, jossa hääleipä murrettiin morsiamen pään päällä ja sitten heitettiin kiistan kappaleeksi isoäänisen väen joukkoon, joka tien ohessa soitteli sarviluikuilla, ammuskelia ja lauloi.

Vanhan hovilaisen ritarilliseen tapaan Thorkell sitten luovutti vaimonsa naisparvelle, joka pappilan ovella oli valmiina hänen kimppuunsa hyökkäämään. Sitten hän vapaasti seurusteli kokoontuneen väen kanssa, jutteli, laski leikkiä ja keksi sukkeluuksia. Vihdoin hän kutsui kaikki vapaasti nauttimaan kauraleipää ja olutta, jotka hän itse oli tuonut Ballamonasta vaunussa virkistykseksi omille läsnäoleville vuokralaisilleen. Se oli oikeata paastokestitystä hääkestitykseksi, ja jotkut lukuisessa joukossa nurkuivat, toiset haistelivat kuuluvasti, toiset raapivat päätään, toiset peittelemättä nauroivat. Olueen ja leipään tuskin koskettiinkaan.

Thorkell ei nähnyt vieraittensa tyytymättömyyttä, mutta arkkidiakoni huomasi sen ja kutsui heti meluavasta joukosta vajaan ne, jotka olivat matkan päästä tulleet. Siellä kumottiin vasuja suulleen ja neljä tiivissaumaista porttia nostettiin saranoiltaan ja laskettiin vasujen päälle pöydiksi. Kattiloista ja padoista, jotka porisivat keittiössä, kannettiin sitten oivat pitoruoat. Ensinnä tuli liemiruoka, joka oli ohrajauhoilla ja kaaliksilla hyvin höystetty ja jossa monen lampaanpään makumehut virtailivat. Se tarjottiin kipoista ja lusikkain asemesta käytettiin simpukankuoria. Sitten tuli munuaisrasva-putinki, joka oli pyöreä kuin lihava lohi ja pitkä kuin 30 naulan turska. Ja kaikkein viimeisenä lihava, kokonaisena paahdettu porsas, joka kyökkiveitsellä paloitettiin, mutta sitten edelleen hajoitettiin alkuosiinsa hampain ja sormin, sillä manksmannit, jotka eivät turhanpäiväisistä välittäneet, eivät kaivanneet veitsiä eivätkä haarukoita.

Tämän jälkeen tarjottiin likööriä ja laulettiin iloinen laulu. Ja kaiken aikaa ylitti kestittävään isoäänisen sopusoinnun vajan ulkopuolelle jääneen rahvaan vielä meluisampi remu.

Eivät tainneet olla niinkään suopeita ne tunteet, jotka man-saarelaisen hyisessä rinnassa olivat asuneet, mutta hyvän kestityksen ihmisystävällisestä vaikutuksesta ne nyt alkoivat sulaa ja haihtua ja Thorkell Mylreea ja arkkidiakoni Tearea alettiin arvostella tosikristillisessä mielessä.

»Eihän hän vielä niin vanha ole, ei totisesti olekaan.»

»Vanhako? Eivät ole vielä heinänsiemenet hiuksista lähteneet, poikani.»

»Ja kauhean voimallinen sillä on järjenjuoksu.»

Raakoja sukkeluuksia sateli, maljoja esitettiin, joiden sopivaisuus oli kylläkin epäiltävä, mutta Thorkelliin meni kaikki täydestä. Tanssittiin myös, kitkutettiin viulua ja väliin aina soitettiin säkkipilliäkin, ja kaikki oli paljasta riemua

puoleenyöhön saakka, jolloin viulun ja säkkipillin epäsointuiset sävelet poistuivat Curraghien poikki eri suuntiin.

Seuraavana aamuna Thorkell vei vaimonsa kotiin Ballamonaan. He ajoivat avoimilla linjaalittomilla vaunuilla, samoilla, joilla hän oli tuonut häätaloon kauraleivän ja oluen. Thorkell oli pitänyt huolta siitä, että näitten kunnon ravintoaineitten tähteet tarkkaan koottiin. Hän vei ne mukanaan kotiinsa huolellisesti säilytettynä laudan alle, jolla hänen nuori vaimonsa istui.

II Luku

Syntyä poikalapsi

Kolme vuotta sai kuluneeksi ja Thorkellin varallisuus varttui nopeaan. Aikaisesta aamusta myöhään iltaan hän oli puuhassa. Hänen almanakkansa ei tiennyt juhlista eikä joutopäivistä. Joka päivä oli työpäivä sunnuntaita lukuunottamatta, mutta sunnuntaisin Thorkell kävi kirkossa, kuten harras kristitty ainakin. Thorkell luuli, että hän todella oli harras kristitty, mutta huhu tiesi, että hän paremmin kykeni saamaan sanansa lentämään korkeuteen kuin estää ajatuksiaan maassa pysymästä.

Hänen vaimonsa ei näyttänyt onnelliselta. Niinpä kolmena vuotena, jotka hän oli ollut naimisissa, hän ei ollut synnyttänyt miehelleen lapsia. Hänelle alkoi valjeta, että Thorkellin ainoa toivo hänen naimisiin mennessään oli saada lapsi, poika, jolle hän voisi jättää sen, mitä ihminen ei voi mukaansa ottaa.

Eräänä sunnuntai-aamuna Thorkellin ollessa vaimonsa kanssa matkalla kirkkoon kulki heidän ohitse noin kahdenkymmenen ikäinen nainen, joka rouvalle kumarsi syvästi. Tytöllä oli somat pähkinäruskeat kasvot ja tummat, aaltoilevat hiussuortuvat, jotka valkoisen, somasti pään päälle käännetyn hilkan alta valuivat hänen otsalleen. Oli kesä, ja hänen kevyt sininen liivinsä oli avoinna ja sen alta näkyivät valkoinen alusliivi ja täyteläinen kaula. Hihat oli kääritty kyynärpäitten päälle ja hänen pyöreät käsivartensa olivat paljaat ja ruskeat. Hänen pähkinäruskeitten silmänsä ilme oli keikaileva ja pitkien silmäripsien alta välähti katse milloin tummana, nopeana

leimahduksena, milloin taas hipoen ujosti ja ärsyttävästi maata. Jalassa hänellä oli avoimet solkikengät.

Thorkellin sukkelat silmät tarkastelivat häntä nopeaan, ja neidon kumartaessa hänen vaimolleen hän jätätti ne pari askelta, jotka hän oli edellä vaimostaan.

»Kuka tuo oli?» hän kysyi.

Thorkellin vaimo vastasi, että tyttö oli verkonkutoja Peeltownin seudulta.

»Mikä hänen nimensä on?»

Thorkellin vaimo vastasi, että tytön nimi oli Mally Kerruish.

»Mitä väkeä hänen omaisensa ovat? Onko hänellä niitä?»

Thorkellin vaimo selitti, että työllä oli vain äiti, joka oli köyhä ja teki maatyötä ja edellisenä ankarana talvena oli käynyt Ballamonassa apua pyytämässä.

»Hohhoh! Näyttääkö siltä, että tyttäreltä puuttuu mitään. Mistä tyttö on nuo korut saanut, jos hänen äitinsä elää lahjain varassa?»

Thorkellin näivettyneet kasvot vääntyivät kummiin juoviin. Rouvan kasvot kävivät surullisiksi, ja äänensä hiljentäen hän sopersi »pahat kielet kertovat — kertovat —»

»Niinkö, vaimo, mitä ne pahat kielet sitten sanovat?» kysyi Thorkell, ja hänen äänessään tuntui omituinen vavahdus, ja omituinen hymy eleili hänen suupielessään.

»Ne sanovat — minä pelkään, Thorkell, ettei tyttöparka ole parempi kuin hänen pitäisi olla.»

Thorkell korskahti ja nauroi sitten hirnuen kuin kirmaava valakka.

»Minusta hän näytti lystiltä nuorelta linnulta», hän sanoi ja harppasi taas edelle, pää heiluen olkapäitten välissä puoleen ja toiseen ja silmät maahan luotuina. Muutaman askelen edelleen kuljettuaan hän jälleen hiljensi vauhtiaan.

»Asuu Peeltownin seudulla, niinkö sanoit — verkonkutoja — Mally — Mally Kerruishko se oli?»

Thorkellin vaimo nyökkäsi päätään vastaukseksi, ja sitten hänen miehensä jälleen kääntyi ympäri eikä häntä häirinnyt enemmällä puheilla, ennenkuin tultiin kirkon ovelle ja hän sanoi: »Sukkelaan, vaimo, sukkelaan ja muista sulkea penkin ovi perässäsi.»

Mutta »Jumala muisti Rakhelin ja kuuli häntä», ja silloin Thorkell Mylrean vaimo ensi kerran alkoi näyttää iloiselta. Vielä silmiinpistävämpi oli Thorkellin itsensä innostuminen. Hän ei siihen saakka ollut osoittanut minkäänlaista tyytymättömyyttä vanhaan kotitaloon, jossa hänen esivanhempiaan oli asunut kuusi sukupolvea, mutta nyt hän alkoi rakentaa uutta ja paljon suurempaa rakennusta Slieu Dhoon rinteelle. Hänen tapansa muuttuivat nopeaan. Hän ei tänä talvena lahjoittanut harmaita peitteitä kenellekään, kiertelevät köyhät, jotka elivät »talojen armoilla», saivat usein lähteä tyhjin käsin hänen oveltaan ja — ja se oli kauhein kaikista muutoksista — hän lakkasi viimein maksamasta kymmenyksiä. Kun pastorin vaunut tulivat Ballamonaan, käänsi Thorkell hevosten pään ja iski niitä piiskallaan tuimasti kylkeen. Pastori tuli vihasta kiehuen.

»Tonkikoon jokainen sika itse maata», sanoi Thorkell. »Minä en rupea enää rasvaa sivelemään lihavain sikaisi selkään.»

Thorkellin uusi talo nousi nopeaan, ja kun seinät olivat pystyssä kattamista vaille, lähtivät muurarit ja kirvesmiehet Ballamonaan muka tavanmukaiset juomat ja kestitykset saamaan.

»Mitä! Eikö sitten ole totta, mitä sanotaan», huudahti Thorkell heidät nähdessään, »että kun leikki on parhaimmillaan, on oikea aika heittää?»

Ei heitä sinä iltana kestitty Ballamonassa ja suotta he odottivat kielen kastiketta.

»Me olemme tulleet pukin talosta villoja hakemaan»,
murahti eräs miehistä kotiinsa kopittäessään.

»Joo, sinä olet, mies, oikeassa, mutta mitä muuta
kissasta otat kuin nahan?» harmitteli toinen.

Seuraavana päivänä he panivat paikoilleen ensimmäiset
katonkannattimet, mutta seuraavana yönä kulki saaren
poikki kova myrsky, joka repi katonkannattimet irti, niin
ettei ainoatakaan parrua eikä tekelettä jäänyt paikalleen.
Thorkell kiukuttelu myrskyä ja kiroili miehiä ja tuulen
asetuttua hän antoi tehdä työn uudelleen. Ballamonan
vanhassa asuinrakennuksessa oli olkikatto, mutta uuteen
piti tulla liuskekaton, jonka vuoksi liuskekivet louhittiin ja
vedätettiin Slieu Dhooon ja sitten kiinnitettiin uuteen
kattoon. Tämän työn aikana oli aivan tyyntä, joka on
myrskyn sydämessä, ja katon valmistumisen jälkeisenä
yönä kulki myrskypyörteen selkäpuoli saaren yli repien
maasta puita juurineen ja vapisuttaen vanhaa
Ballamonaakin perustuksia myöten. Thorkell Mylrea ei
nukkunut hetkistäkään, vaan käveli koko pitkän yön
makuuhuoneessaan edestakaisin ja seuraavana päivänä hän
aamun valjetessa veti syrjään uutimen ikkunansa edestä ja
katseli autereiseen ilmaan Slieu Dhoota kohti, jonka
rinteellä hänen uusi talonsa oli. Juuri ja juuri hän erotti sen
sinervät seinät — siinä ei ollut kattoa.

Ihmiset alkoivat salavihkaa kuiskutella.

»Se on Jumalan rangaistus», sanoi joku.

»Hän on ollut jotenkin kovaluontoinen leskiä ja isättömiä
kohtaan, ja luultavaahan on, että se korkeudessa
tiedetään.»

»Miten sitä sanotaankaan?» arveli eräskin vanha eukko,
»se mikä tuulella tulee, veden kanssa menee».

»Kah, tunsinhan minä hänen isänsä — me olimme hänen
kanssaan kuin veljekset — ja hyvä ukko se olikin.»

»Niin kyllä, mutta monesti saa hyvä lehmä huonon vasikan», sanoi, eukko.

Thorkell kulki ympäri kuin ukkospilvi ja kuullessaan arveltavan, että hänen uudelle talolleen tapahtuneitten tapaturmain luultiin johtuvan ylenluonnollisista syistä, hän leimahti liekkiin kuin kaksihaarainen salama.

»Missä on hanhia, siellä on likaakin», hän sanoi, »ja missä on naisia, siellä on puhettakin. Pitääkö minun säikähtää, kun vanha akka aivastaa?»

Mutta ennenkuin Thorkell nyt lähti työtä jatkamaan, maksoi hän kymmenykset. Hän maksoi ne värinsä menettäneillä kauroilla, jotka oli märkinä leikattu ja puitu, ennenkuin olivat kuivaneet. Thorkell oli usein ihmeteltyt, mahtaisivatko ne kelvata hänen lehmilleen. Seuraavana sunnuntai-aamuna pastori saarnan edellä valitti, että jotkut hänen seurakuntalaisistaan, joita hän ei tahtonut toistaiseksi nimeltä mainita, näyttivät olevan sitä mieltä, että mikä oli niin huonoa, ettei se kelvannut sioille, kelpasi papille. Älkööt enää tuoko Jumalan kirkolle sianruokaansa. Thorkell penkissä nauraa hykersi kuuluvasti ja puhui jotakin sen tapaista, että kuolleesta hevosestako sitä piti hinta maksaa.

Silloin, kun tuuli vei toisen katon, oli kevät, ja uusi asuinrakennus oli sitten katotta alkukesään saakka. Thorkell lähetti silloin pappilaan neljä laihaa sikaa, kokosi kirvesmiehensä ja ryhtyi taas työhön. Kattaminen edistyi välikohtauksitta.

Kevätesikko vielä kukki, mutta pääskynen ei vielä ollut palannut ja karjan jaloissa oli nuori ruoho vielä lyhyttä ja vienoa Thorkellin vaimon ruvetessa vuoteen omaksi. Koko Ballamonalle tuli silloin kiire. Hommy-beg, Ballamonan kuuro puutarhuri, lähetettiin kiireen kaupalla rientämään kaksi mailiaan tunnissa kylään, jota tavallisesti sanottiin Kaduksi, hakemaan kättilöä. Tämän kunnon vaimon nimi oli

Kerry Quayle; hän oli neljäkymmenen vuotias vanhapiika ja melkein sokea.

»Minä luulen meidän talon emännän rupeavan vuoteenpohjalle», sanoi Hommy-beg Kadulle tultuaan, ja siinä oli kaikki, mitä hänellä oli sanottavaa.

»Sitten meidän olisi parasta jo olla matkalla, niinkuin sitä sanotaan», huomautti Kerry, joka ei koskaan ottanut itse vastatakseen ainoastakaan tavusta, jonka hän kulloinkin lausui.

Kun he olivat päässeet Ballamonaan, toimitti Thorkell Mylrea Hommy-begin paikalla uudelleen matkaan, hänen piti niillä laatikonmuotoisilla linjaalittomilla vaunuilla ajaa Andreakseen ja viipymättä noutaa arkkidiakoni. Hommybeg lähti matkaan ja ajoi oivaa kyytiä, neljä mailia tunnissa, arkkidiakonin luo.

Thorkell nousi Kerry Quaylen keralla toiseen kerrokseen. Heidän makuuhuoneeseen astuessaan Thorkell vei kättilön syrjään pöydän luo, jolla seisoj iso kynttilä jyrkässä, julman näköisillä kuvilla koristetussa jalassa. Tältä pöydältä hän otti pienen Uuden Testamentin, joka oli sidottu kiiltäviin, hopeahakaisiin nahkakansiin.

»Minä olen yhtä suuri mies kuin tällä saarella kuka toinen tahansa», sanoi Thorkell kimakkaan, kuiskaavaan tapaansa, »uskaltaakseni nauraa niiden tomppelien puheille noidista ja aaveista ja muusta sentapaisesta.»

»Niin vai olettekin, niinkuin sanotaan», sanoi Kerry.

»Minä veisin ne lakiin joka miehen, jos minä saisin määrätä», sanoi Thorkell pitäen kirjaa yhä kädessään.

»Niin aina, ja kauhean hyvä onni se olisikin, niinkuin se vanha akka sanoi, jos kaikki saaren noidat ja kummajaiset voitaisiin ajaa mereen», sanoi Kerry.

»Heh heh! Minä puhun niistä tyhmyreistä, jotka niihin uskovat», sanoi Thorkell pisteliäästi. »Minä telkeisin joka sorkan Rushenin linnaan.»

»Jaa-ha, niin kyllä, ja se olisi selvää lakia ja selvää oikeutta, kuten irlantilainen sanoi.»

»Niin että älkää luulko, että minä vaadin kätilöä vannomaan valaa talossani», sanoi Thorkell.

»Oh, ei, tietysti ei. Te ette itseänne halventaisi, niinkuin sanotaan.»

»Mutta tiedättehän te, Kerry, sananparren, 'tapaa on tavalla palveltava, taikka tapa itkee'», ja tämän hän sanoi hyvin selvästi ja »tarkoituksellisesti».

»Niin, niin, no se on tietty, kuten sanotaan, että tavasta täytyy kiinni pitää», sanoi kätilö.

Kaiken lopuksi Kerry Quayle siinä paikassa pyhästi vannoi, ettei hän synnytyksen aikana käyttäisi minkäänlaista noituutta eikä loitsua eikä vaihtaisi lasta syntymähetkellä, eikä viikkoon sen jälkeen lähtisi huoneesta levittämättähousuja sen kätkyen yli ja paljon muuta yhtä juhlallista.

Hämärä kävi yhä pimeämmäksi, eikä arkkidiakonia kuulunut. Tuli yö ja huone oli pimeä, mutta Thorkell ei sallinut tuoda huoneeseen lamppua eikä sytyttää tulta. Vähän myöhemmin, noin kuusi tuntia sen jälkeen kuin Hommy-beg oli lähtenyt kuuden mailin matkalleen, kuului tieltä Curraghin alapuolelta jyräköivän pyöräin kömpelöä, loksuvaa ääntä ja pian senjälkeen arkkidiakoni astui huoneeseen.

»Näin pimeätä», hän sanoi ja oli vähälläkompastua kynnykseen huoneeseen astuessaan.

»Ah! Arkkidiakoni», sanoi Thorkell ja tervehti häntä vasten tapojaan kätensä ojentaen, »kirkon tulee tuoda valo tähän huoneeseen», ja Thorkell ojensi arkkidiakonille tulokset ja vei hänet pöydän sille puolelle, jossa kynttilä seiso.

Ja vähän naurahdettuaan tai miedosti vastustettuaan tätä papillista kunniaa arkkidiakoni samalla iski tulta, mutta

Thorkell laskikin kätensä hänen käsivarrelleen.

»Odottakaa hetkinen; tietysti te tiedätte, kuinka minä inhoan taikauskoa?»

»Ah! tietysti, tietysti», sanoi arkkidiakoni.

»Mutta tiedättehän, arkkidiakoni, vanhan sananparren, 'tapaa on tavalla palveltava', eikö totta?» Ja Thorkellin naama mykistyi kuin pähkinänpurija.

»Minun siis täytyy siunata kynttilä. Sitäkö tarkoitat?» arkkidiakoni murahti matalalla äänellä ja samalla hän jo sukkelaan puoliääneen popotti jotakin lukua, joka tuntui kaikki yhdeltä sanalta: — 'Oo-Herra-Jeesus-Kristus-siunaa-Sinä - tämä - luotu -vaha-kynttilä-että-missä-paikassa-se-sytytettäneenkin - tai-mihin-ikinä-laskettaneen-niin-perkeleen-onlähteminen - siitä - asunnosta - eikä - se-enää-saa-häiritä-niitäjotka-palvelevat — Sinua!»

Viimeistä edellisen sanan jälkeen oli pieni paussi ja samalla kuin viimeinen sana lausuttiin, kuului terävä piikiven räiskähdys ja samalla jo kynttiläkin sytytettiin.

Arkkidiakoni kääntyi vuodetta kohti ja vaihtoi muutamia sanoja tyttärensä kanssa. Vuode oli mahonkinen, nelipatsainen, jalat jykevät kuin kallio, katos kuin saarnastuoli ja uutimet kuin liejuinen lumivyöry. Arkkidiakoni — pieni mies, jonka naama oli kuin punaruskean omenan kylki — nojasi vuodepatsasta vastaan ja sanoi toruvalla äänellä —

»Kuules, nyt, Thorkell, jos sinä tahdot tapaa noudattaa, niin kuinka et ole hattuasi ripustanut?»

»Hattuani — hattuani!» sanoi Thorkell ymmällään.

»Eihän nyt», sanoi kättilö, »herra on niin suuri mies kuin kuka tahansa tällä saarella nauramaan semmoisille tyhmille ihmisille, jotka kiikuttavat hattunsa olkien päälle peloittaakseen pois kummajaiset, kuten vanha vaimo sanoi.»

Thorkell paikalla purskahti nauruun osoittaakseen, kuinka oikeassa kättilö oli.

»Ha, ha! Vai pitääkö minun hattuni ripustaa! No hyvä, no hyvä! Karkoittakaa pimeyden henget lapsivuoteen äärestä — niinhän ne tomppelit sanovat? Siitä on kaksikymmentä vuotta kun minä sen näin ja olin aivan unohtanut vanhan tavan. Mahtaa näyttää sängen hullunkuriselta, kun miehen hattu on vuodepatsaan päässä? Mitä sanotte, arkkidiakoni, panemmeko hatun paikoilleen? Tietysti vain lystin vuoksi, ha, ha!»

Ja samalla Thorkell jo katosi huoneesta, ja hänen naurunhykerryksensä kuului portaista, tuota pikaa hälvetäkseen ja alkaakseen uudelleen kuulua, ja pian oli Thorkell taas vuoteen vieressä nauraen suhdattomasti ja nostaen kolmikolkkaisen pehmeän hattunsa vuoteen jalkapäässä olevan patsaan ylimmälle nupulle.

Thorkell ja arkkidiakoni menivät sitten alas siihen pieneen huoneeseen, joka kerran oli ollut Gilcristin huone, ja katselivat Curraghin yli merelle.

Aamulla ennen päivänkoittoa syntyi Thorkell Mylrealle poikalapsi, Ballamonan viidellesadalle eekerille perillinen.

III Luku

Pikku ewan kastetaan

Yön kuolleessa tyhjyydessä kajahtelivat Ballamonan vanhat seinät nyt kiireellisten askelien melusta. Thorkell itse juoksi kuin orava sinne ja tänne ja puhkesi tuon tuostakin hysteeriseen nauruun, sillä välin kuin vaimoväki kantoi kattilan yläkertaan ja hääri siellä salaperäisissä askareissa, joihin ei sallittu ainoankaan avunhaluisen mieshenkilön puuttua. Thorkell sukelsi alas keittiöön ja kaahi jauhanelikkoja löytääkseen niistä kauraleipää, ruokasäiliöstä juustoa ja astiakaapista sitä erikoista leipäkoria, jota Man-saarella sanottiin »peckiksi».

Hommy-beg, jota ei tänä yönä oltu laskettu kotiin, oli vetänyt penkin keittiötulen eteen ja koukistunut sille ja kuorsasi nyt voimainsa takaa. Thorkell herätti hänet ja käski hänen murtaa kauraleivän ja juuston leipäkoriin pieniksi paloiksi ja tämän tehtyään sirotella murut portaille ja portaan juurelle ja puutarhakäytävän porraspäähän. Itse hän kantoi samanlaisen leipäkoriin, johon oli kukkuroilleen kasattu samanlaisia kauraleivän ja juuston paloja, huoneeseen, josta silloin tällöin kuului pientä kimakkaa ääntä, suloisinta soitantoa, mitä Thorkellin korvat olivat milloinkaan kuulleet.

Mikä vilkas liike ja hyörinä seuraavana päivänä syntyikään. Ensi kerran siitä kolkosta päivästä, jona vanha Ewan Mylrea kätkettiin kirkkomaahan, meren puolelle, seljapuun alle, tarjosi Bellamona vieraanvaraisuutta kaikille. Mieron kulkija, joka kiersi talon ympäri, palasi takaisin ja nosti säppiä kolkuttamatta, istui tulen ääreen

pyytämättä ja söi kauraleipää ja juustoa. Ja toisessa kerroksessa katselivat vasten tavallisuutta hymyten lempeät valkoiset kasvot lakanain välistä, joita tuskin enää saattoi sanoa valkoisiksi, ja kahdenkymmenen mailin piiristä oli saapunut vankkaa maalaisväkeä, joka istui karkean terveytensä ja iloisen mielensä ja isoäänisen naurunsa erikoistuoksuisessa ilmapiirissä juodakseen lasin vasta pantua olutta ja levittääkseen kauraleivälleen vahvalti voita ja mätiä, jota oli vuoteen vieressä, pään puolessa pienellä pöydällä, isossa sinisessä posliinivadissa. Entä Thorkell — kuinka sukkelasti hän hyppäsi joka paikkaan ja rohkaisi vieraitaan juomaan ja yhtyi heidän kanssaan syömään, milloin he näyttivät heittävän!

»Kuulkaas nyt, miehet», hän sanoi kymmenet kerrat, »häpeällinen heittäminen on pahempi kuin häpeällinen syöminen — syökää, juokaa!»

Ja siinä syötiin ja juotiin ja naurettiin ja laulettiin, kunnes makuuhuone oli täynnään savua ja käryä kuin oluttupa ja kielien sekoitus oli pahempi kuin Baabelin tornin juurella.

Kolme pitkää kestäviikkoa jatkui vieraitten käyntiä ja joka päivä kasattiin »peck» täyteen »iloleipää» maan vaivaisten syödä ja sitä siroteltiin poluille ilman hyvälle haltijoille. Ja kun ihmiset laskivat tästä leikkiä ja sanoivat, ettei heidän isoisäinsä ajasta saakka ollut aaveita eikä henkiä niin hyvänä pidetty, nauroi Thorkell isoon ääneen, se kun hänestä oli niin hullunkurista, että luulivat häntä muka taikauskoiseksi. Täytyihän muka tapaa tavalla palvella, muutoin tapa itki!

Sitten tulivat ristiäiset ja niihin kutsuttiin koko ympärillä oleva maakunta. Thorkell oli nyt merkitsevä mies, ja naapurit, sekä ylhäiset että alhaiset kokoontuivat nuorelle kristitylle lahjoja tuomaan.

Kätilö Kerry, joka oli samalla sairaanhoitajatar, kantoi lapsen kirkkoon, ja pieni punakka ihmisalku makasi hänen

rinnallaan valkeissa kapalovaatteissaan ja äänteli hiljalleen. Thorkell astui takana, pienet silmät vilkuen tuuheitten kulmakarvojen takaa. Thorkellin vaimo nojasi jokaisen heikon askelensa jälkeen raskaasti miehensä käsivarteen, mutta hänen vahankalpeita kasvojaan kirkasti ensimmäisen äitiyden hymy.

Arkkidiakoni odotti seuruetta läntisellä ovella, jonka jälkeen kaikki kokoontuivat sivulaivassa olevan kastemaljan luo: puolisokea Kerry lasta kantaen, Thorkell ja hänen nuori vaimonsa, molemmat kasteentodistajat, piispanapulainen ja Peeltownin kalastusvouti, ynnä kalastusvoudin vaimo, joka oli ristiäiti, ynnä näiden takana monenlaista muuta rahvasta. Evankeliumin ja rukouksien jälkeen arkkidiakoni valkoisessa messupaidassaan otti lapsen haltuunsa ja kehoitti ristivanhempia ilmoittamaan lapsen nimen ja he vastasivat, Ewan. Kun sitten vesipisarot putosivat pienille räpytteleville silmille ja kaikki äänet pyhyiden tunnossa vaikenivat, ilmestyi avoimeen oveen ja katsoi kirkkoon pieni villainen karitsa pehmeänä, valkoisena ja kauniina. Aamuauringon paisteessa nurmeltuneella haudalla seisten se kohotti viattoman, päiväpaisteen häikäisemän päänsä ja määki ja määki, ikäänkuin se olisi emästään eksynyt.

Arkkidiakoni pysähtyi, vettä tippuvat sormet puoleksi kohotettuina viattomien kasvojen yli, jotka olivat hänen rintansa ääressä, Thorkellin kasvot nytkähtelivät ja hänen vaimonsa valkeille poskille valuivat kyynelät.

Samassa karitsa taas nilkutti pois, ja ennenkuin arkkidiakoni ennätti antaa lasta takaisin sokean Kerryn syliin, taikka mutista viimeisiä rukouksia, kuului etäisyydestä moniäänistä melua. Melu lähestyi nopeaan ja lähestyessään puhkesi miesten syvä-äänisten ja naisten kimakkain huutojen sekasoroksi.

Kirkkomaan ruumisportin rautainen säppi kalahti ja ulkoa kivilaskokselta kuului kiireellisiä askelia. Kastemaljan

ympärille kokoontunut seurue hajosi äkkiä ja kysyvin ja hämmästynein katsein riensi ovelle. Siellä oli sekalainen joukko seurakunnan löysää kansaa, lakittomia miehiä, röyhkeän näköisiä naisia ja paljasjalkaisia lapsia ja etupäässä kulki mies, joka piti nuorta naista käsivarresta ja kiskoi häntä kirkkoon. Se oli raudanluja mies, ankaran näköinen, harmaa, ja tytön paljas ruskea käsivarsi oli hänen kädessään kuin ruuvipuristimessa.

»Tie auki! Tule, letukka, äläkä turhia vähtää», hän huusi ja kiskoi tyttöä perässään ja työnsi häntä sitten edellään.

Tyttö oli nuori; korkeintaan kahdenkymmenen. Hänen hyvän näköiset kasvonsa olivat tuskan juovista jäykät; ruskeissa silmissä leimusi kiukku ja valkoinen hilkka oli päästä pudonnut harteille ja tummat hiuskimput, jotka tepastellessa olivat raastuneet ja sekaantuneet, valuivat sankkoina kaulalle ja poskille. Se oli Mally Kerruish ja mies, joka piti häntä kiinni ja pakotti hänet mukaan tulemaan, oli seurakunnan oikeudenpalvelija ja kirkon neljännesmies.

»Tie auki, kuuletteko!» hän huusi rahvaalle, joka hyöri hänen ympärillään, ja tunkeutui kirkonporstuaan ja kastetilaisuuteen saapuneen väen läpi. Kun arkkidiakoni astui alas kastemaljan vierestä, riensi oikeudenpalvelija vankinsa kanssa paikalle, ja meluava kansa seisautui ja vaikeni.

»Minä olen tuonut hänet valalle, teidän arvonne», sanoi oikeudenpalvelija äänensä hiljentäen ja päätään kumartaen.

»Kuka häntä syyttää?» kysyi arkkidiakoni.

»Hänen vanha äitinsä», sanoi oikeudenpalvelija, »tässä hän on.»

Oikeudenpalvelija veti väkijoukosta takaansa esiin vanhahkon naisen. Eukon kasvopiirteet olivat kovat, kuihtuneet, pää paljas, silmät vilkkaat ja levottomat, huulet pitkät ja kiinteät, leuka leveä ja jykevä. Tämä nainen tunkeutui joukon läpi esiin; mutta kun hänet vietiin

arkkidiakonin kasvojen eteen ja tämä häneltä kysyi, syyttikö hän tytärtään, katsoi vaimo ympärilleen, ennenkuin vastasi, ja nähdessään Mally-tyttärensä seisovan siinä kalpein kasvoin, puolensadan hehkuvan katseen polttaessa, näytti hänen jäykkä aikomuksensa aivan pettävän.

»Eihän se ole luonnollista», hän sanoi, »kyllä minä sen ymmärrän, että äiti puhuu omaa lastansa vastaan», ja samalla hänen suunsa lauhtui, vilkkaat silmät kävivät punaisiksi ja kyyneltyivät ja hän nosti kätensä kasvoilleen. »Mutta luonto pettää väkisinkin, kun näyttää siltä, että tulee uusi vatsa täytettäväksi eikä pariin viikkoon saa nähdä killinkiäkään.»

Tyttö seisoj saneinaan sanomatta, eikä punan henkästäkään tullut hänen kalpeille poskilleen äidin puhuessa.

»Hän kielsi ja kielsi sen, sanoi aina vain ei ja ei; mutta kuka äiti ei arvaisi, mitä tietä tytär on lähtenyt kulkemaan.»

Takana olevasta väestä kuului hiljaista mutinaa ja kuiskailuakin. Tytön tarkka korva kuuli sen, ja hän käänsi päätään ja loi olkansa yli uhmaavan katseen.

»Kuka on mies?» sanoi arkkidiakoni ja kosketti tyttöä sormellaan kääntääkseen hänen huomionsa uudelleen asiaan.

Tyttö ei alussa vastannut ja arkkidiakoni toisti kysymyksensä.

»Kuka on se syyllinen mies?» hän sanoi ankarammalla äänellä.

»Se ei ole totta. Antakaa minun mennä», sanoi tyttö sukkelaan puoliääneensä.

»Kuka on syntikumppanisi?»

»Se ei ole totta, uskokaa minua. Antakaa minun mennä, kuuletteko», ja tyttö ponnisteli heikosti päästäkseen irti oikeudenpalvelijan kourasta.

»Tuokaa hänet alttarille», sanoi arkkidiakoni, kääntyi ympäri alttariaitaa kohti ja astui sen taa. Joukko tuli perässä ja asettui alttariaidan ympärille. Arkkidiakoni otti Uuden Testamentin pulpetilta ja astui tytön luo. Syntyi kuolohiljaisuus.

»Kirkko antaa avun parhaasta vastaan», hän sanoi kylmällä, selvällä äänellä. »Ellet ole syyllinen, niin vanho, että olet syytön, ja katsokoon sitten eteensä, joka koettaa tahrata hyvää mainettasi.» Ja samalla arkkidiakoni ojensi tytölle testamentin. Tätä ei vähääkään haluttanut ottaa sitä. Kirjan koskettaessa tyttöön tämä heikosti huudahti ja astui askelen taapäin ja testamentti putosi auki penkille.

Läsnäolevien mutina koveni jälleen. Tyttö kuuli sen, vaipui polvilleen ja peitti kasvonsa ja huusi vapisevalla äänellä, joka kajahti kautta kirkon, »antakaa minun mennä, antakaa minun mennä.»

Ristiäisiin saapunut seurue oli kulkenut sivulaivaa peräpuoleen. Silmiään räpyttelevä Kerry seiso syrjässä, tynnyttellen sylissään lasta; se marisi kärtyisästi. Thorkell seiso takana ja hivutteli levottomana jalallaan kiveystä. Hänen vaimonsa oli tullut tytön rinnalle, silmät myötätunnosta ja säälistä kyynelissä.

»Viekää hänet Peelin vankilaan», sanoi arkkidiakoni, »ja pitäkää häntä siellä, kunnes hän tunnustaa rakastajansa nimen.» Samalla Thorkellin vaimo vaipui polvilleen polvistuneen tytön viereen ja kiertäessään toisen kätensä hänen kaulaansa kohotti toisen kätensä oikeudenpalvelijaa kohti ja huudahti, »ei, ei, ei; kyllä hän tunnustaa».

Seurasi pitkä äänettömyys ja hiljaisuus. Mally pudotti kätensä kasvoiltaan ja käänsi silmänsä suoraan vieressään olevan nuoren äidin silmiin. Kuolohiljaisuuden vallitessa he yhdessä nousivat seisomaan.

»Tunnustakaa hänen nimensä; hän ei ansaitse, kuka lieneekin, että te kärsitte hänenkin tähtensä», sanoi

Thorkell Mylrean vaimo ja puhuessaan hän kosketti verettömällä huulillaan tytön valkoista otsaa.

»Kysyttkö te sitä?» sanoi Mally omituisen tynesti.

Lyhyen hetkisen molempain naisten silmät näyttivät näkevän toistensa sydämeen. Thorkellin vaimon kasvot kävivät kovin kalpeiksi; häntä pyörretti ja taapäin horjahtaessaan hän kävi alttariaitaan kiinni.

Samalla oikeudenpalvelija tarttui Mally Kerruishiin kiinni ja vei hänet kiireesti pois. Heidän kanssaan poistui sama elämöivä väkijoukko, joka oli heidän kanssaankin tullut ja tuossa tuokiossa kirkko oli tyhjä, lukuunottamatta kastemaljan luo kerääntynyttä seuraa.

Ballamonassa oli samana päivänä suuret pidot. Uusi talo oli valmis ja pikku kristittymme, Ballamonan Ewan Mylrea, oli ensimmäinen, joka taloon meni; sillä eikö se ollut aiottu hänen huoneekseen ja hänen lastensa ja lastenlastensa huoneeksi?

Thorkellin vaimo ei yhtynyt hummaajiin, vaan rupesi uudessakin kodissaan jälleen vuoteen omaksi. Päivän rasitukset ja mielenliikutukset olivat koskeneet häneen liiaksi. Thorkell itse istui paikallaan, nauroi isoäänisesti ja joi paljon. Auringonlaskun aikaan oikeudenpalvelija tuli ilmoittamaan, että tyttö, joka Peelissä oli pantu vankilaan, oli tunnustanut ja päästetty vapaaksi. Arkkidiakoni nousi ylös ja lähti huoneesta. Thorkell vaati iloisesti vieraitaan juomaan ja juomaan, ja sitten eräs hönöinen juomaveikko ponnistautui pystyyn ja vaati hiljaisuutta, voidakseen esittää maljan.

»Tytön isättömän lapsen isälle», hän huusi, kun lasit olivat täytetyt, ja seura sitten nauroi, että talo kajahteli ja kaiken muun yli kuului Thorkell Mylrean kimakka nauru. Pian ovi jälleen avautui ja arkkidiakoni ilmestyi kynnykselle naama pitkänä ja totisena ja viittasi luokseen pöydän päässä istuvaa Thorkellia. Thorkell lähti ulos hänen

kanssaan ja kun he vähän myöhemmin yhdessä palasivat takaisin ja Ballamonan herra istui paikalleen, nauroi hän vielä entistäkin äänekkäämmin ja joi vieläkin enemmän.

Iltamyöhällä pysähtyi Ballamonan edustalle vanha vaimo, hilkkaan ja kaapuun pukeutunut ja koputti ovelle. Sisältä kantautui hänen korviinsa äänekkästä naurua ja ylettömiä lauluja hänen seisoessaan siinä pimeässä vaikenevain tähtien alla. Hommy-beg tuli avaamaan oven, ja nainen kysyi Ballamonan Mylreaa. Hommy-beg työnsi hänet pois ja aikoi sulkea oven hänen nenänsä edessä. Mutta vaimo huusi ja huusi ja huusi vielä huutamasta päästyäänkin, ja kun hän ei antanut muutoin rauhaa, lähti Hommy-beg sisään ja ilmoitti asian Thorkellille, joka nousi pöydästä ja lähti hänen kanssaan. Arkkidiakoni kuuli sanan ja lähti ulos heidän perässään.

Ulkona seisoj hiekkakäytävällä vanha vaimo, jonka kuihtuneisiin kasvoihin eteisessä palava lamppu loi valoansa. Se oli rouva Kerruish, Mallyn äiti.

»Teillä on hauskat ajat, herra Mylrea», vaimo sanoi, »ja teidän arvollanne myös; mutta miten käy minulle ja tyttöparalleni?»

»Te sen teitte itse, vaimo», sanoi Thorkell ja hän koetti nauraa, mutta tähtien alla hänen naurunsa loppui lyhyeen.

»Minäkö, te sanoitte? Minäkö se olin? Tuomitkoon hyvä Jumala meidän välillämme, herra Mylrea. Tiedättekö, mitä on tapahtunut? Tyttö-parkani on kadonnut.»

»Kadonnut!»

»Niin, kadonnut — mennyt tiehensä — lähtenyt kätkemään häpeävät kasvonsa; Jumala häntä auttakoon.»

»Onneksi olkoon», sanoi Thorkell, ja lyhyt naurun kurnutus mörähti hänen kuivassa kurkussaan.

»Sanoitteko onneksi? Vai onneksi! Pitäkää varanne, Ballamona.»